

Motion till riksdagen

1986/87:L302

Karl Björzén och Bengt Harding Olson (m, fp)

Besvärsrätt för konkursgäldenär

När en person försätts i konkurs får han inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han saknar emellertid inte helt inflytande på förvaltningen, eftersom vissa åtgärder kräver hans **s** hörande eller samtycke. Han får också föra talan mot beslut i skilda frågor, exempelvis rörande konkursarvoden. I viktigare frågor saknar gäldenären dock talerätt. Inte minst betydelsefullt är detta i samband med att hans tillgångar realiseras.

Den egendom som hör till konkursboet skall snarast **s** möjligt förvandlas i pengar och utdelas till borgenärerna. Vid personlig konkurs, där betalningsansvaret kvarstår efter konkursen, har gäldenären ett direkt ekonomiskt intresse av att högsta möjliga pris uppnås **s** vid försäljning av boets tillgångar. Om dessa skulle komma att avyttras till ett alltför lågt pris beroende på bristfällig handläggning av konkursen, är det av **s** stort intresse för konkursgäldenären att kunna påtala felaktigheten och få en förnyad försäljning till stånd. Ofta sammanfaller gäldenärens intresse med borgenärsintresset och rättelse kan då ske genom talan av borgenär. Det finns emellertid ingen anledning att helt utlämna gäldenären åt de lämplighetsöverväganden som borgenärerna kan komma att göra. Om exempelvis en borgenär, själv eller genom bulvan, på exekutiv auktion ropat in en fastighet till ett lågt pris beroende på att kungörelseförfarandet varit bristfälligt, kan han genom gäldenärens kvarstående betalningsansvar rentav se en möjlighet att delvis få dubbelt betalt för **s** sin fordran. Det kan givetvis även finnas andra skäl för en borgenär att förhålla sig passiv i situationer då gäldenärsintresset inte tillgodosätts. T. ex. kan en borgenären närstående person eller en dennes affärskontakt ha gjort ett fördelaktigt köp. Även **p**ersonliga motsättningar kan antas påverka borgenärens överväganden.

Mot nu angivna bakgrund bör en gäldenär i personlig konkurs tillerkännas rätt att föra talan mot beslut av vikt för hans eventuella kvarstående betalningsansvar efter konkursen.

Ett inte ovanligt fall i samband med personlig konkurs är att exekutiv försäljning av utmätt fast egendom äger rum inom ramen för konkursen. Därvid uppkommer frågan om gäldenärens **s** besvärsrätt skall bedömas utifrån ett rent konkursrättsligt betraktelsesätt eller enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Med det sistnämnda avses främst 18 kap. 2 § första stycket utsökningsbalken, vari stadgas att talan "får föras av den som beslutet angår, om det har gått honom emot". Starka skäl talar för att lösa denna konflikt så att stadgandet i utsökningsbalken tillämpas. En exekutiv försäljning av utmätt egendom sker nämligen enligt utsökningsbalkens bestämmelser även i de fall då gäldenären är försatt i konkurs.

I ett relativt nyligen meddelat beslut har emellertid högsta domstolen förvägrat en köpman, som befann sig i konkurs, rätt att klaga på den exekutiva försäljningen av hans fastighet. I hovrätten hade domarna inte varit eniga. Ett hovrättsråd ville tillerkänna köpmannen talerätt med, som han uttryckte det, "strikt tillämpning av 18 kap. 2 § 1 st. utsökningsbalken". Av omständigheterna framgår att han dock var ense med hovrättens majoritet i bedömningen att köpmannen saknade talerätt utifrån ett rent konkursrättsligt betraktelsesätt.

Det nämnda rättsfallet avsåg en fastighet bestående av en tomt på drygt 7 000 m², bebyggd med en f. d. tegelbruksbyggnad på drygt 4 000 m² i fyra våningsplan och en verkstadsbyggnad på ca 240 m². Taxeringsvärdet på fastigheten uppgick till 132 000 kr. Vid en värdering som lantmäteriet gjorde inför den exekutiva försäljningen värderas emellertid fastigheten till 20 000 kr. I den kungörelse som kronofogdemyndigheten utfärdade inför försäljningen angavs såväl taxeringsvärdet som det av lantmäteriet beräknade "marknadsvärdet". Fastigheten inropades av ett företag i elbranschen för 95 000 kr. för att användas som lagerlokal. I sin besvärstalan mot försäljningen gjorde köpmannen gällande bl. a. att det av lantmäteriet beräknade värdet var grovt felaktigt och att det medfört att försäljningen skett till ett alltför lågt pris. Han yrkade därför att försäljningen skulle hävas och att fastigheten på nytt skulle bjudas ut till exekutiv försäljning. Hovrättens majoritet fann att köpmannen inte hade rätt att föra talan mot den exekutiva försäljningen eftersom han var försatt i konkurs och fastigheten ingick i konkursboet. Hans besvärstalan avvisades därför. Högsta domstolen fann ej skäl att meddela prövningstillstånd till följd varav hovrättens beslut stod fast.

För den händelse en konkursgäldenär generellt sett inte skulle kunna tillerkännas besvärsrätt enligt vad ovan anförts bör emellertid enligt vår mening sådan rätt tillerkännas gäldenären i ett fall som det nyss beskrivna. Stadgandet i 18 kap. 2 § första stycket utsökningsbalken bör således för ses med det tillägget att besvärsrätt tillkommer konkursgäldenär vid exekutiv försäljning av i konkursboet ingående utmätt fast egendom. Innebörden skulle vid personlig konkurs bli den att en gäldenär som genom en bristfällig försäljning fått sina skulder avbördade i mindre mån än om försäljningen företagits på ett korrekt sätt tillerkänns rätt att föra talan.

Hemställan

Med stöd av det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående besvärsrätt för gäldenär vid personlig konkurs avseende försäljning av konkursboet tillhörig egendom.

Stockholm den 22 januari 1987

Karl Björzén (m)

Bengt Harding Olson (fp)